

Eindnormen voor iedereen

Carel de Vries

Melkvee houden in Nederland wordt anders. Gericht en actiever inspelen op de wensen en eisen van de samenleving wordt een nieuwe bestaansvoorwaarde. Eén van die eisen is een schoon milieu. Door een intensieve samenwerking tussen onderzoek en praktijk moet het mogelijk zijn de vereiste veranderingen binnen de gestelde tijd en zonder noemenswaardige kleerscheuren te realiseren. De eerste cijfers wijzen al in die richting.

De komende drie jaar moeten de Nederlandse melkveehouders voldoen aan de eindnormen van Minas. Veel veehouders ervaren dit als een bedreiging. In twee projecten waaraan het Praktijkonderzoek Veehouderij een belangrijke bijdrage levert laten veehouders zien welke mogelijkheden er zijn om Minas te "overleven". Die projecten zijn Proefbedrijf De Marke en Koeien&Kansen.

De Marke

Op De Marke wordt sinds 1992 gewerkt aan het ontwikkelen, onderzoeken en demonstreren van een systeem van melkveehouderij dat kan voldoen aan de strengste milieueisen en tegelijkertijd zo rendabel mogelijk is. Gemiddeld over de afgelopen zeven jaar zijn de stikstofverliezen ongeveer een derde lager dan de toegestane Minas-eindnorm. Maar die norm is niet het doel! Op De Marke is de nitraatnorm van 50 mg per liter grondwater het doel. En dat doel is in de genoemde periode vrijwel gerealiseerd. Met nog een kleine aanscherping van het bedrijfssysteem laat De Marke zien dat een voor Europese begrippen intensieve melkveehouderij van 12.000 kg melk en twee GVE per ha kan voldoen aan de nitraatnorm zonder mest af te zetten. Dat resultaat is echter niet zonder meerkosten. De laatste calculaties wijzen uit dat de kostprijs van een liter melk op De Marke ongeveer zes cent hoger is dan bij 'goede landbouwpraktijk'. Het is belangrijk te beseffen dat hierbij een Minasresultaat hoort dat ver onder de eindnorm voor droge zandgrond ligt. Zouden we niet verder gaan dan die eindnorm, dan zou dat op De Marke nauwelijks geld kosten. Maar ook zouden we dan vrijwel zeker de nitraatnorm niet halen.

Combinatie van maatregelen geeft resultaat

Op De Marke leidt een pakket van samenhangende maatregelen tot het vermelde resultaat. Veruit de meest effectieve is het verlagen van de stikstofgift uit kunstmest. Die maatregel kost het minst per kilo lager overschot. Op de 55 ha wordt gemiddeld slechts 75 kg zuivere N uit

kunstmest gestrooid. Om toch voldoende voer te oogsten is het essentieel dat de stikstof uit de dierlijke mest zo goed mogelijk wordt benut. Voor de praktijk ligt hier ook de grote uitdaging: de eigen mest moet beter worden benut. Daarvoor zijn essentieel: voldoende opslagcapaciteit, regelmatige mest- en bodemanalyse en werken met een bemestingsadviesprogramma. Met die hulpmiddelen is het mogelijk de mest alleen in het groeiseizoen uit te rijden, elk perceel niet meer dan de gewenste hoeveelheid te geven en de nawerking van de stikstof uit de dierlijke mest goed in te rekenen. Alleen dan blijft met minder kunstmest de gewasproductie op peil. Vervolgens is het uiteraard essentieel het geteelde gewas zo efficiënt mogelijk om te zetten in melk. Het quotum volmelken met zo min mogelijk aangekocht ruw- en krachtvoer wordt dankzij Minas nog interessanter dan het al was.

Een andere effectieve maatregel op zandgrond is het zaaien van een vanggewas onder maïs. Het kost nauwelijks geld en heeft een groot positief milieueffect. Maïsland dat in de winter braak ligt is niet meer van deze tijd.

Goed resultaat op moeilijke grond

De Marke laat zien dat er zelfs op de moeilijkste grondsoort binnen milieugrenzen geboerd

De Marke laat zien dat er zelfs op de moeilijkste grondsoort binnen milieugrenzen geboerd kan worden.

kan worden. Maar de beperking van De Marke is uiteraard dat het maar één bedrijf is op één specifieke locatie waar bovendien niet puur commercieel wordt geboerd. Om de bevindingen van De Marke te vertalen naar de praktijk van commerciële bedrijven op uiteenlopende grondsoorten met uiteenlopende bedrijfsomstandigheden, is Koeien & Kansen opgezet.

Koeien&Kansen

In dit project werken 17 melkveehouders samen met onderzoekers en voorlichters aan het versneld realiseren van de Minas-eindnormen. Twaalf bedrijven nemen al sinds januari 1999 deel aan het project; een jaar later kwamen er nog vijf veehouders op droge zandgrond bij. De veehouders maken samen met de onderzoekers een plan voor het realiseren van de Minas-eindnormen op hun bedrijf. Uitgangspunt is dat het plan niet mag leiden tot een inkomensdaling. Voor de twaalf veehouders van het eerste uur werden in '99 de plannen gesmeed, dit jaar worden ze uitgevoerd. Het ziet er naar uit dat het tien van de twaalf veehouders gaat lukken om de eindnorm dit jaar te halen. Voor de vijf nieuwe deelnemers wordt dit jaar het plan

opgesteld met als doel om in 2001 de eindnorm te halen.

Behalve naar Minas en economie kijken we in Koeien&Kansen ook naar de feitelijke milieukwaliteit. Op alle bedrijven meten we de nitraatuitspoeling en de ammoniakemissie. Verder besteden we aandacht aan energie, chemie en waterverbruik, aan natuurbeheer en dierenwelzijn.

Laten zien wat er gebeurt

Zoals gezegd ervaren veel veehouders Minas als een bedreiging. Het is dan ook van groot belang om over de resultaten en ervaringen van zowel Koeien&Kansen als De Marke intensief te communiceren met melkveehouders. Eén van de meest effectieve vormen is in de praktijk laten zien wat er gebeurt. Via studiegroepen, excursies en open dagen krijgen veehouders de informatie rechtezins van collega-veehouders. Ook door een goede samenwerking met het project Praktijkcijfers stromen kennis en ervaringen van De Marke en Koeien&Kansen rechtezins door naar grote groepen melkveehouders. En andersom worden beide onderzoeksprojecten gevoed met ervaringen en commentaar uit de brede praktijk.

De koeien & kansen veehouders zijn enthousiast bezig om te proberen de Minas-eindnormen, zonder inkomensverlies, te realiseren.

